

Megjelen minden Szombaton
Előfizetési díj:
 Egy évre 6 for.
 8 hóra 4 " "
 4 hóra 2 " "

FELVIDÉK

Hirdetések
 a legjutányosb áron közöl-
 tetnek:
 bélyegdíj: minden beikta-
 tásért 30. kr. fizetendő.

VEGYES TARTALMU HETILAP

az unghmegyei gazdasági egylet, az ungh-szerednyei borászati társulat,
 és az unghmegyei takarékpénztár

HIVATADOS KÖZLÖNYE.

Az előfizetési díjak, kéziratok, s reclamatiók a kiadó-szerkesztőhöz küldendők. Lakása Szobránczi utca $\frac{913}{313}$ szám.

Első évi folyam

19. szám

Unghvár september 5. 1863

Egy nagy eszme felelevenítése a sors intő-szavára.

Tekintetes szerkesztő úr! Beesés lapja, mely zsenge kora dacára már is oly sok jót, szépet, és hasznost hozott, igénytelen soraimtól nem fog megtagadni egy kis hasábot.

A különben áldásdús magyarföld aszályszülte végetlen nyomora, minden résztvevő kebelét megrendít, nincs érző szív mely annak enyhítésére ne törekednék.

De valamint a nyomor ideiglenes enyhítésére kétség kívül minden részről megtétetnek a szükséges lépések, úgy helyén lenne módokról is gondoskodni, hogy ilyen eshetőségeknek a jövőben — mennyire az ember korlátolt hatalma az elemek csapásait megelőzni, másokat hasznosítani képes, — legalább némi részben gát vettessék.

Az eszme melyet idézendek nem enyém, rég elhamvadt a nemes szív, mely míg élt az emberiség javáért buzgon dobogva fogamzotta; a lélek mely e nagy eszmét szülte visszaköltözött alkotójához, s ha a szellemek földi éltünkét, nyomorunkat figyelemmel kísérhetik, s ő tellyesültnek látja évek előtti jósolatát, — a túl világból int, s a szenvedő emberiség iránti szentkötelességünkre kényszerít, hogy eszméje, — mely ha annak idején létre jön, az alföld nagy részét megmenti jelenben beállott nyomorától, — életre ébredjen.

Sokak emlékezetében lesz e lap olvasói közül a kis munka, melyet mintegy 20 év előtt Lám Jakab akkori unghvári kincstári igazgató mérnök a Tisza-szabályozásáról írt, és ki is nyomtatott. Vezéreszméje: a Tisza folyamot Verőczenél, Ugocsában, építendő választógáttal kényszeríteni, hogy míg vizének egy része régi medrében Naménynak Záhonynak, Tokaj felé folya, másik részének szerinti része egy Ugocsa, Szathmár, Bihar, Békés, Csanád, és Torontál megyéken keresztül ásandó csatornyán — a Szamost, Berettyót, Körösöket, és Marost részint felfogva részint átbocsájtva Titelig vezetessék anyamedrébe.

E kedvenc eszméjét számtalanszor fejtegette előttem felejthetlen elhunyt barátom, s mindannyiszor elfogult kebelével jósolta a nyomort, mely az alföldet — egy ilyen állandó vízcsatorna hiányában, beállandó száraz évek, és aszály esetére — fenyegeti; ellenben örömtől hevült arccal festette a jólétet, boldogságot mit csatornyája az így előállítandó tömérék vízerő és könnyen létesíthető öntözések által előidézend. — Mialatt mellőzni nem lehet: hogy az ilyenemü öntözések által nagyobb szerü elpárologás idéztetvén elő, a légkör — esőképezésére alkalmasabbá alakittatik, s ez által az ideikhez hasonló aszály valószínűleg elháríttatnék.

A sors reánk nehezedett, keze komolyan intőleg utal az idézett kis munkára s

felidézi elhunyt nemes keblü barátom szellemét! — Most vagy soha! — most, midőn fájdalom a jóslat iszonyatos mérvben teljesedett, s kézzel foghatólag mutatja az idézett eszmének — mint egyetlen mentő eszköznek — alaposságát; most midőn annyi ezer kezek várnak munkára, annyi éhezős esd segélyért foglalkozásért, hogy annak bérével enyhithosse inségét, lehetlen az eszme kivételének korszerűségét át nem látni! — Vagy soha! — mert ha most is szűkkeblü irigykedés vagy más ellenséges körülmények gátolhatnák, s még a jelen kiszámíthatlan horderejű nyomor sem képes, mind mondom, a sors intő kezekint előidézeni ama nagy eszme kivételét — akkor kétségbe kell esni annak létrejöhetsége felől! — mert Isten mentsen hogy még egyszer ismételtessék ama iszonyu dráma melyet a sors szeretet hazánk alföldjén lejátszott — és csak úgy kényszerítse az elfásult nemzedéket állandó segély nyújtására.

Céлом: felkérni Tekintetes szerkesztő urat venné fel a nevezett munkáskát részletenkint, mint egy is unghi szüleményt ennél fogva illetékes lapjába. *) Talán honunk többi lapjai is átveendik, mi csak hasznára lehet, hogy így a felidézett eszme mennél terjedtebb körben ösmertessék meg. Reményleni lehet hogy pénztözsereink vállalkozó szelleme s az alföld mélyen sujtott nagyobb földbirtokosai karöltve — a nemzetnek, az inség enyhítése iránt buzgó törekvésével, egyesülési uton létre hozandja a nagy eszmét mely valamint egy részt a nyerendő tömérék vízerő és öntöztetés által a vállalkozóknak kiszámíthatlan hasznát, más részt a nemzetnek kezességet nyujtana a hason mérvű inségnek örök időkrei meggátolására.

A sokszor említett becses kis munka a tervezett csatornyának építési költségvetését is tartalmazza, mi egyszersmind hasznos tájékozással szolgálhat.

Ha egykor, mit talán enged elérniünk a gondviseles, az ő Tisza vize áldást hozva öntözend a dús alföld rónáit; ha a számtalan — e viz erőre építendő malmok, gyárak, soha nem képzelt terjedelmű ipart idézendek elő szeretett hazánk most boldogtalan alföldén; ha majd ez alföld lakosa, ki jelenleg 8 s több mértföldnyiről kényszerül hozni ivó vizet, Mármaros hús forrásainak egészséges nedvét a végetlen rónák minden pontjain élvezendi: az öntözött földek, rétek, legelők a s a h a r a - szerü sivatagból ujerőre éledve a végtelen jóságú Teremtőtől nyert dús televényél fogva kimeríthetlen természetével gazdagítandják édes hazánkat — akkor nem lesz hálátlan a nemzedék a nagy eszme nemzője iránt, s ott Verőczenél, hol nagy szelleme kényszerítendi az ő folyamot az alföldnek is kiadni vizeinek őt illető részét, emléket emelend az elhunyt emberbarátnak intve az utókor: hogy mindenki igyekezzék hazá-

*) Igen szivesen

Szerk,

jának használni tehetsége szerint, s ne esék kétségbe, ha munka napja estéjén fáradsalmainak sikerét nem láthatja — mert bár rövid az élet, s a nagy eszmék ritkán verődhetnek érvényre a szerző életében; — de az eszme örök! s az utókor hálája halhatatlan!

P — V. I.

Felhívás

Magyarország hölgyeihez!

Hónapok óta hangzik szét a hazában a felebaráti szeretet, a könyörületesség s kötelességszerű eszély jelszava: segélyt a szűkölködőknek!

Hónapok óta jegyzi, számlálja s vizsgálja a sajtó azon sebekeket, melyeket a drága közkinésen a mostoha időjárás ütött. Mindennap százszoros panaszait hozza azon számtalan családnak s egyeseknek, kiknek fáradsalmihoz kötött reményeit ádázul zuzta szét az alföldi sujtoló csapás. Százak és százak vesztéséből, károsodásaiból a nemzet vagyonának esökkenése áll elő, melynek közvetlen következménye az inség — utóhatása pedig: az anyagi gyarapodás hátralökése. Évek verejtékes munkájának áldásait temette el a kebelrázó aszály, perzselő szárazság, sivár tarmezőkké változtatván a haza azon egy harmadrészét, melyet Magyarország éléskamrájának büszkén mond vala minden honfiak. A föld népének nyomora vagy a birtokosság károsodása aggodalommal tölt el, s a fájdalmas látvány benyomása alatt ösztönszerűleg születik meg a részvét és könyör nemes gyermeke: a segélynyújtás.

Kormány, társulatok, tohetős egyesek vidékek versenyezve tesznek, gondolkoznak, működnek, hogy enyhítsék az inségszigorát, mely anyagi és erkölcsi tekintetben a következők től kilátásait szivrázókká teszi. — Immár megkezdődött a mozgalom, mely a haza sujtolt vidékeinek felségelésében nagy szerepet hagyott fenn a testvéri faj-s vérszeretetek, hogy alkalma legyen megmutatni a magyarnak, miszerint önfájának sebeit éber körültekintéssel önmaga is siet enyhíteni. Ily nyomorban vigasz: a segély; honfi kötelesség: a könyör és részvét, mely éhezőket étet, könynyeket törül, s az irgalmasság gyakorlásánál megnyugvását leli annak elgondolásában, hogy önvérét segedelmezé.

Lehet-e nemesebb hivatás, mint ily körülmények között Magyarország hölgyeinek is vállvetett munkássággal törekedni a sebeke enyhítésére, a szűkölködők segélyezésére, s összerakva a könyör adományait, a felebaráti részvét filléreit, átadni azt a sujtoltaknak, mondván: ime, Magyarország családlányai, hölgyei, hajadonjai részvételének tanubizonysága!

Lehet-e nemesebb hivatás hazánk hölgyeire nézve, mint a családi élet varázszelmének sugallatára áldásossá tenni a szeretet parancsát, s vidékenkint, megyén-

laint központositott munkássággal rovni le ezen kötelességet, mely a szívjóságból fakad, s jutalmát is a szívben leli.

Kiket illet inkább a könnyek felszáritása, a reménytelen napokban való vizsgálás, meg nem érdemelt sebek ápolgatása, s a fájdalomban lankadók feletti örökös, mint a nő, kinek hivatása: a családi tűzhely mellett szeretettel éltetni, s átvenni ezen érzelmeket mindazokra, kik lankódnak, aggódnak, szenvednek, nyomorognak?

Magyarország hölgyei! legyetek következetesek önmagatokhoz!

Az emlékezet híven őrzi a nem oly rég elviharzott múlt emlékeit, midőn a ti kezeitek simiták el az aggodalmak ráncait, törülték le a honfájdalom facsart könnyeket, s varázsolták át a családi tűzhelyeket szebb remények frigszekevényévé.

Igaz érdemek iránt nem szeszélyes a történet, nem hűtlen az emlékezet.

Megújulva az alkalom, melyben a haza minden hölgyeinek rang, állás, vallás és minden különbség nélkül a szeretet nagy oltára körül kell összegyűlni, s kiárasztani a könnyör és részvét áldásait mindazokra, kik előtt a nehéz megpróbáltatás ösvénye áll.

Megújulva az alkalom, melyben hazánk hölgyeinek tevékenysége az elismerés és hálatartozás emlékeit varázsolhatja elő, melyek százak köszöneteiből a nemzet köszönetévé forrnak majd ki, hogy jövőben hirdessék, miszerint a nehéz idők járása részen találta Magyarország hölgyeit is.

A magyar gazdaszónokok egyesülete mélyen meg van győződve, hogy nincs e hazának vidéke melyben a hon női ne így gondolkoznának, s e tudatból meríti az erőt, midőn a közérzületnek az által vél kifejezést adhatni, ha felhívja Magyarországon összes hölgyeit a fennálló női egyleteket s jótékonycélu intézeteket a követ-

kező (segélyzési program) értelmében működni.

1-ör. Egyesüljenek vidékenként vagy vármegyénként segélyzési bizottmányokká s az inség által sújtott megyékben és vidék körökben pedig, melyeket a csapás nem ért, bizottmányokat alakítva, az az által beszerzendő pénz és természetbeli segélyt juttassák fel Pestre, a magyar gazdaszónokok egylete által alakítandó központi női segélybizottmányhoz, mely azokat akár maga az országos gazdasági egyesület, akár a vidéki hatósági segélybizottmányok útján a szenvedők közt ki fogja osztani. A segély hováküldése iránt a körülményekhez képest levél útján felvilágosítást nyerhet a központi bizottmánytól.

2-ör. Fáradozatosan buzgósággal működjenek közre, hogy ezen segélyzés ismerőseik körében minél szélesebb alapon általánosuljon, s e végre társas összejövetelek szükkölködő előadások, s más ilyenmű társadalmi egyesületek által törekedjenek gyarapítani a segély forrásokat, az eredményről vagy értesítvén a központi női bizottmányt, vagy a könnyör és részvét adományait felküldve a m. or. gazd. egyesület útján leendő továbbjuttatás végett.

3-ör. Rendezzenek az illető megye vagy vidékkör székhelyén nyilvános árverezést s árulásokat, azon tárgyak, apróságok, csecesbecsék árverezésére s árulására, melyeket egyesek ajándékaiból az e célra beküldendő bizottmány össze fog gyűjthetni, ezen árverezéseket és árulásokat maguk a nők vezetvén. Másrészt küldjenek fel a központi női inségsegélyzési bizottmányhoz ily apró csecesbecségeket, a mennyiben az ősz derekán a fővárosban is hasonló jótékony célu árverezés s nyilvános árulás fog véghezmenni.

4-er. Azon hölgyek, kik társadalmi állásuk s összeköttetéseiknél fogva a sikeres fellépés legtöbb esélyeivel bírnak

álljanak a segélyzési mozgalom élére, s legjobb belátásuk és a helyi viszonyok tekintetbevétele mellett járuljanak az inség következményeihez, enyhítéséhez, elhárításához. Ily esetben a hangversenyek, műkedvelői előadások, apróbb tárgyak kisorsolása eredményt ígér.

5-ör. Tegyük érintkezésbe magukat a központi inségsegélyző női bizottmánnyal mely a felküldendő pénz és természetbeli segély adományokat nyilvános szám-adás mellett fogja az illető helyre juttatni. — Szóval, működjenek közre, hogy a magyarországi hölgyek segélyzése egy rendszeresen szervezett alapon történjék, hasonlóan azon példához, melyet Nagy-Británia hölgyei mintegy 28 évvel ezelőtt az irlandiai szükkölködők felségelésében adtak.

6-ör. Azon megyékben és vidékkörökben, hol már a társadalmi szövetkezés külföldi jótékony célu női egyleteket létesített, ezen egyletek maguk által a dolog élére, s a kebelökből kiküldendő bizottmány által kezeljék a segélyzési ügyet, s mihelyt az áldozatkészség tete-mesebb eredményt létesített, juttassák azt akár közvetlenül, akár közvetve a központi bizottmány által a szükkölködők felségelésére.

7-szer. Azon megyékben és vidékkörökben, hol az inség aggaszt és sújt, az ily célu bizottmányok közvetlenül osztassák ki a szenvedők közt hatósági uton a természetbeli segélyt, s a lehetőséghez képest igyekezzenek körükben a nyomor enyhítésén közreműködni a központi bizottmányt minden esetben eljárásuk eredményéről értesítvén.

8-ör. Minthogy a magyar gazdaszónokok intézete még a testvérország minden részében nem bír összeköttetésekkel, s e felszólításának sikere iránt csak az ügy szentsége s a haza lelkes hölgyeiben vetett bizalom éltetik reménnyel, alkalmat vesz magának a haza hölgyeit felkérni, hogy

—Törüljétek le, és segélyt sietve!—
Segítsünk: és az Isten megsegít!

Unghvár, Unghvár, a váltig rendületlen
Berecsényi Miklós vára, s népe te!
Az ó falak közt e diésőnek lelkét
Lebegni még ma is nem érzed-e?
Rég lamvad már a kurucok vezére,
Köd nyomja álmát Pontusz partjain:
De lelke, lelke, — ah! az a nagy lélek
Itt él mindnyájunk keblén, ajkain.

Berecsényi népe! áldozz a hazáért
A melyért hajdan vért hűm áldozál;
Hazád ma is miként hajdan veszélyben:
Ellen dulá akkor: most éhhalál!
Véráldozatra nem hív most a végzet,
Áldozz vagyont: testvéridet segéld!
Ne szánjad a honért filléridet —
Ha őseid nem szántak érte vért!

És nyomoron, és balsorsnak csapásin
Győzelmet ülend a testvériség;
S a sújtó ég arca megszelidül,
S átkát levonva szól: immár elég!
Kiált a keservnek végepeppjét is
Oh édes népem, árva nemzetem!
S mert annyi baj közt meg nem tántorodtál:
Méltó vagy, hogy ne halj meg soha-
sem!!

Thaly Kálmán.

A családi kincs.

Elbeszélés a krimi hadjáratból.
Franciából fordította

Szelényi Mária.

A Tschernaja partján, ott hol a vízvezeték nagy kanyarulatokban Sebastopol kikötője felé hömpölyög, egy szád franciá Voltigeur mint tábori előrség tanyázott. Minthogy ezen oldalról az oroszok a kissébb

fűrészalaku sáncok futóárkaira gyakori kitéréseket intéztek, ezen egész vonal a kikötőtől egész a hegytővig kettős előrsi sorral volt ellátva, melyhez minden ezred, a maga illetőségét, hetenkint adá. — Ezen majdnem tulzott elővigyázat azonban egészen felesleges vala, a mennyiben hónapok óta északról még csak egy puskalövés sem történt.

A hídhoz közel, mely a Tschernaja kettős torkolatán át vezetett, a tábori előrség tartalék csapatja volt. — Vezére egy fiatal szüke tiszt, az őszszakú őrmesterrel párolgó punch előtt szivarozva ült, előttük nagy tábori tűz, minthogy az éjszaka érzékenyen hideg vala. Az egész vidék felett siri esend uralkodott, csak az ostromtól város részéről hallatszott egy-egy ágyulövés durrogása, vagy pedig időnként egy-egy rüppentyűgömb szétpattanása, mely a vidéket pár percre kivilágítá.

„Még egy pohárral Sellier őrmester“ mondá Pourou hadnagy a punchessentiát feléje nyujtva és a modencére mutatva, melybe forró víz buzogott. — „Hogy tetszik az éjszaka öreg? meg nem bánta még Oroszország lakatlan pusztáit ismét meglátogatni, a helyt, hogy otthon meleg és kényelmes helyőrségi szolgálatban lehetne? pedig még sok hideg éjszaka fog elmúlni, míg az átkozott Malakoff kezünkbe kerülend.“

„Nem maradhattam én otthon hadnagy ur, midőn az új orosz hadjáratról hallottam,“ felel az altiszt. „Ma éppen 43 éve annak, hogy a nagy császár semmivé tett hadseregével éhségtől félig halva, és portyázó kozákok és prédaszomjas parasztságtól üldözötve, borzasztó hősiavatagokon keresztül mentem, minden remény nélkül valaha hazámat visszontláthatni. Pedig hadnagy uram, gazdag ember valék, és jóformán még most is az vagyok, habár minden kilátás nélkül valaha

TÁRGA.

Unghvári segélydal. *)

Hajh gyászidő, hajh sújtó istenátok
Mely a szegény, szegény magyart vered:
Meddig terjed még nyommasztó határod?
Vessződöt már mikor mértékeled?
A szenvedések keservpoharában
Tán maradt egy csepp? nem ittuk ki még?
Hogy a csapás csapásra jö fejünkre...
Uram, Uram, mondd egyszer már: elég!

A dus alföld, a zsiros Kanahán, im
Kietlen, pusztá, inségverte lön;
A szilaj ménes éh-kintől gyötörtén
Nyihogva vág a felporzó mezőn.
Kopár a tér; hol dus aranykalászkok
Habzottak máskor, mint szélben a nád:
Most a szikkadt föld repedékiből a
Nyomor setét alakja néz reád.

A városok, a falyak szomorúak,
Az arcon bus kétségbeesés;
Aggódva néznek a jövő elébe:
A rémkép oly sok, a remény — kevés!
Itt éhségtől megsápadt sárga arcon,
Ott költöző nép sirva jö eléd;
Ruhája rongyos; ellankadt tagokkal
Vonszolja a Kun László szekereét.

És ez az alföld egykor büszke népe!
Vészben, viharban mindig hű magyar;
Az alföldé, hol Puszta szer terül el:
Az alkotmány hazája most avar!
Ki vérrel védé a nemzetnek kincsét:
Hullatja im az inség könnyeit...

*) Az unghmegyei gazdasági egylet által augusztus hó 30-án rendezett műkedvelői hangverseny alkalmára — az egylet felkérése folytán szerző Thaly Kálmán; szavala Vezzerle Zsigmond. Szerk.

mihelyt így vidékenként vagy megyénként bizottmányokká alakultak, szíveskedjenek a központi segélyezési női bizottmányt, Damjanich Jánosné címe alatt, (Pesten, papnövelde-s zöldfaútea sarkán,) vagy bármely bizottmányi tagot megalakulásukról értesíteni, s a netaláni felvilágosítások vagy kölesönös érintkezések végett egyenesen hozzáfordulni, mely ez ügyben állandóul fog a központon működni.

Ezen kölesönös eszmecsere-től várja a magyar gazdasszonyok egyesülete a segédkezési programján kiegészítését, s a sütkért, mely házaik néhány száz család inségén nyílt, megnyugvást ad majd Magyarország hölgyeinek, hogy elmondhassák a költővel „megtevének, a mivel tartozunk.”

Midőn hazánk ezen elsőrendű anyagi kérdését hazánk hölgyeinek pártolásába ajánljuk, maradunk Pesten, aug. 25.

honleányi üdvözléssel

a magyar gazdasszonyok egyesületének központi inségsegélyező bizottmánya.

Az unghmegyei gazdasági egyesület által az alföldi szűkölködők javára f. évi Aug. 30. Unghváron rendezett hangverseny alkalmával Torday Ede által fölolvastott prolog.

„Mit ettél föld hogy egyre szomjazol?

Hogy annyi könnyet s annyi vért iszol?”

Az alföld hazánk legszebb s legvirulobb kertje pusztaság kietlen. Hol a pusztaszeri honszerzők ezredéves dícsősége honol, hol a magyar Isten csipke-bokra lángol, hol a pástortíu enyelgő kedvese a délibáb, hol a gazdagság és jólét smaragd tengere hullámozott máskor, ott nincs egy árvafűszál mely reánk hajolna. Pusztaság és kiegétt minden, mert talán úgy akarta a végzet, hogy a szívekkel együtt ott forróbb legyen a föld is, s a kétségbeesés ellen csak egy vigasz van mi sem élni sem halni nem hágy: a pusztaság reménye.

vagyonomhoz juthatni. És mióta ez átkozott vár előtt állunk, minden reménnyel felhagytam Oroszország belsejébe juthatni, ott egy kincset átvendő, mely biztos helyütt van eldsva. — De azért se baj. — Nőm, gyermekem nincsen, mindennapi életemről pedig a császár gondoskodik.”

„Egy kincset Sellier?” kérdezé a hadnagy kíváncsian. — St. Hubertre, elkell beszélnie a történetet, de előbb ürítsük ki poharainkat, és azután nézzük meg az előőröket. De mi lelte az északi erődöt? Nézzé csak mint emelkednek a röppentyűk csokrai, — valóban, felséges látvány, de különösen előőrön, és ily átkozott magaslatok előtt. — Köpenyegjébe burkolva a hidfelé vonultak, — és nemsokára az őrszemek „Qui vive?” je és a fegyverek csattanása hallatszott. Fél óra múlva ismét a tűz mellett ültek, és újabb felszólítás után, elkezdé az öreg történetét.

„Ázt mindenki tudja, hogy 1812-ben seregünket az átkozott kozákok már Kaluga nevű helységtől üldözöbe vették, kik dongólégyként minket folytonosan körülzúgtak, és mindenhátramaradót irgalom nélkül leszurkáltak, vagy elfogtak. Szmolenskzig még tűrhető volt, de midőn ott csak üres raktárakat, és hajlékot alig találtunk, akkor a zavar tetőpontjára jutott, s az nem is írható le. Elzredemből hogy mi lett, azt nem tudtam, és így tiz bajtársal különböző ezredektől a Poriedsche felé vezető mellékuton haladtunk, — egész egy elpusztult faluig, hol még annyi fát találtunk, hogy egy kis tüzet élethettünk. Egy darab lóhus ételül szolgált, azután pedig alváshoz készültünk, mert a Wisnami csata óta egyetlen egy nyugodt éjszakánk sem volt.

Ki soha sem szenvedett inséget, oly kevéssé képes magát az inséggel küzdő helyzetébe tenni, mint azon hercegű, ki hallván hogy a szegényeknek nincs kenyere, részvételt mondá: „Oh egyenek hát zsemlyét.”

Láttatok-e vagyontalan munkát nem találó éhezöket segély nélkül? Láttatok-e munka képtelen aggot vagy gyermeket éjjeli árnykint bolyongni az életutain? Láttatok-e konyhából kidobott eserepet nyalni falánk mohósággal? Láttatok-e rágedni dogvészes esontokon? Halottatok-e éhen síkoltni kisedet megrepedt anyai szív fölött? . . . oh ez az inség, ez a nyomor képe.

Százhusz millio forint értéket képvisel azon vagyon mit alföldi testvéreink az aszály által vesztek. Negyven millo forintba van számítva azon szűkséglet, mi kell, hogy munka erejük fentartassék s termelő tökéjük, megmentessék. Eszűkséghez képest siessünk áldozni.

Job a legtűrőbb szenvedő mindenét vesztvén lemondással megnyugodtaz isteni végzésben; de alföldi testvéreink irányában részünkről a veszteségben megnyugvás egy lenne a szeretetlenséggel.

A szeretetlenség az ördög szentsége: jelszava: utánam lehet vizözön. A szeretet: élet az istenben, jelszava az evangéliumé: mit sem viszen magával e világból, az ember, mint azon jót mit itt tön. Részvét és szeretet nélkül az élet egy hótakarta fagyos pusztaság lenne. Ellenben a részvét és szeretet pástortíu az élet éjében, szívárvány a boldogság napja s a nyomor felhője közt, gyöngyfűzér ég és föld között, zöld lombos fa mely alatt megpihen a csiggedt vándor az életutain . . . oh legyünk ápolói e pástortíu mely mellett dallai s regélhetni mulat, dícsőséget örömet és szenvedést, legyünk szívárvány az inség éje s jobblétünk napja közt a részvét és szeretet gyöngyfűzérével kössük az élethez az életut szenedöket s legyünk azon mustár magból kinőtt lombosfa, melyen megpihenhetnek nemsokára az égmadarai, de éhezö szenvedő testvéreink is.

S mely adott a honfinak vasjellemmel lángeset és szívet, a honleányunk bájtkelmet mely magát megfosztva adott mindent mi szent és drága . . . a haza, hogy baj és nyomorban hallja e szót: oh édes anyám! itt a honfoglalók első sásfészkében meg fogja hallani millio vizhangban azt.

Föl hát a segélyre, előre a részvét és fele-

„A jég hideg északi szellő ellen némileg egy ledölt fal által védve, mindnyájan a tűzhez húzódtunk, mire nemsokára hangos hortyogás hallatszott. Minden fáradságom dacára csak én nem bírtam elaludni, s tagjaimat hideglázás borzongás tördelé. — Így kinosan herverve egyszer a 7-ik ezrednek egyik embere és bajtársam nevémen szólit. Feltekintve, láttam őt borjúján ülve és egy drága kövekkel kirakott arany órárt tartott kezében.

„Huszár — szóla a voltigeur hozzám, (egy elzászi bundája volt rajtam) mit gondolsz lehetne itt egy embert találni, a ki minket jó pénzért vagy ékszeréért ez átkozott országból kivezetne? — Egy-vagy-kettő könnyebben kijuthat mint tiz, te még fiatal és ügyes ember vagy, kövess, a többieket pedig itt hagyjuk.”

„Nem voltigeur, én nem megyek, mi mindnyájan bajtársak vagyunk és franciák, gyávaság és beestelenség volna őket elhagyni. Nézd csak, mily gondtalanul alusznak, pedig nem irigyelendő sorsuk. Ki tudja, vajon holnap látjuk-e még velök együtt a napvilágot, és nem fogunk-e a hollók és sasoknak eledelül szolgálni” —

„Ne beszélj nekem a halálról huszár — mondá a voltigeur — élni akarok és élvezni, mert gazdagabb vagyok, mint egy élelmező biztos. Ha velem most titokban elakarez jönni és hűségesen mellettem tartani, mig Oroszországból kiérünk, akkor boldog jövőt ígerek neked” —

„Nem értelek voltigeur. — Borjúdba van talán kincsed?”

„Kitaláltad, — mondá a borjút felnyitva, és valóban szemeim kápráztak az arany és

baráti szeretet gyöngyeivel! mert „teremt-e isten több magyart mig a világ s mig népe tart, ha mink is elfogyánk.”

Az emberi műveltségről.

(Elmfuttatás)

A szerves lény — melynek kiváló példánya az ember — általában külső, vagyis természeti, és belső vagyis értelmi, és kedély élelet él, — az első a testet, a másik a szellemet illeti.

A természet valamint a művészet ritkán teremt remeket, úgy a test, mint a szellem, természetes gyengeségekkel, hiányokkal fattyu kinövésekkel születik — sokszor úgy testileg mint szellemileg szárnyeket hoz létre — néha csak egyik irányban sikerül remeket előállítani, — mig másik irányban tökéletesen elhanyagolja — ellentétben nyilvánul.

Valamint a test kellő ápolás nélkül elsatnyul, megtörpül és meghal; úgy a szellem is elhanyagolva — elfásul, megromlik s tétlenné válik, — vagy hibái s tökéletlenségében önmagának s az emberiségnek terhűl, vesztet marad.

Az ember, a teremtmények remeke magasztos szellemének hivatása a természet hiányait kipótolni, kiegyengetni, a fattyu kinövéseket lenyesni, s mint egy öszhangzatossá tenni a testi és szellemi egészet. —

Ebbeli működésében az emberi szellem már is nagy haladásokat tett, úgy saját — mint a többi állatok fajában is, — úgy szolván meghódítá a természetet.

S ezen hódítás alapítá meg a szellem uralmát, fenségét, a test szépsége felett is.

Ennek szüleményei a vadság megszelídülése, — az ember nem csak önmagát, hanem az állatok szellemét is tökéletesíti, például: a lovat, madarat, kutyát okos állattá idomítja, sőt művészetekre is képesíti. —

Mindent tökéletesíteni, s mintegy a természetet a teremtésben folytatni, adta a terem-

ékszeres látásán, melyek abban voltak, — anynyi lánc, gyűrű, ékszer, és gyémánt volt ott felhalmozva. E kincsek jelenlegi tulajdonosa Moskauban egy herceg palotáját prédálni segített, és véletlen az elásott családi kincsrakadt. — A voltigeur csábító ajánlata felett gondolkozva, és szuronyommal a parázst piszkálgatva, egyszerre egy lövés hallatszott. Az alvók egyike felsikoltott, lassan felemelkedett, és azután halva visszarogyott. —

„Francuski francuski” hangzot most fülünkbe egy böszült parasztesapatnak vad kiabálása, mialatt még néhány eredménytelen lövés történt. De mi sem kóstunk, mert fegyvereink és töltéseinket használva csak hamar eltűntek a bitangok, mi azonban ittmaradásunkat veszélyeztetve látván, felkerelkedtünk. — Lassan és üldözetlenül indult a nyomorult éhezö és fázó csapatka a mély havon. — De mit is beszélem én e borzasztó kinokat, hisz a mit mi szenvedtünk, azt százezeren is szenvedték! — midőn megviradt, már tovább menni nem bírtunk; egy domb megett összerogyva, melyen három hatalmas fenyű állott, — láttam egyenkint társaimat a borzasztó nyomor és hideg miatt kimerülve elhalni. — Én egy vértés altiszthez simultam, kinek rongyos köpenye a jég hideg szellőben repkedett; csak magam maradtam élve, — egyszerre a voltigeur hozzám mászva, rekedt hangon így szólit:

„Pajtás jöjj, meneküljünk. — Gazdag vagyok, iszonyu gazdag, — mint hercegek, úgy fogunk élni, hallodd?”

„A szerencsétlen megörült, azután visszarogyott, és iszonyuan nyögött. Alig egy negyed óra múlva az egyetlen élő voltam bajtársaim közt. —

(folytatása köv.)

... az emberbe isteni szikrájának oly hatalmas adagját, — azért gyújtá az emberi kebelbe a mindenható szeretet Vesta tűzét.

Ezen önmagába és körülétre becsukható folytonos tökéletesítésben, s mintegy az istenséghez közeledésben rejlik az ember végecélját értelmében. Ebből kifolyólag, — egyénileg véve — természetesen következik, hogy ki tökéletesíteni akar annak előbb magának kell azzá lenni, saját szellemi erejét kell kifejteni s tágitni — hogy emberi hivatásának megfelelően. Mert valamint a természetben minden, úgy az ember is csak akkor hat körülétre, ha mennél több alakban s mentől több erőt fejt ki.

Az ember lelki vagy is szellemi világát a szív és az ész képezi, a nélkül az ember, alak, lényeg nélkül.

E kettős szellemi életnek ismét nemesebb értékesebb része az ugynevezett szív világa, melyben mint a szeretet templomában oltárok emelkednek, melyek előtt áldoz a szív önzetelen áldozatot a hazának, az emberiségnek, a családnak vagy más választott házi istenének.

Az emberi életnek ez nemesebb szellemi része, mely nélkül nincs élet csak vegetatio.

Azért a szív világát terjeszteni, benne a szeretet tűzét élesztetni, kell, hogy kiváló teendője legyen a nevelés és művelődésnek.

A szívben nemes ember nem lehet rossz, nem zsarnok soha!

Az ember lángesze és ismereteinek bőségében, szívének műveltsége nélkül, lehet tudományos, de nem bölcs, megrázkodtathatja a világot eszének, és ismereteinek hatalmával, de boldogságot nem terjeszthet, hasonlít a szép fához, melynek fanyar a gyümölcse, s a virághoz; melynek illata nincsen.

Egyedül a szívben lakozó szeretet az, mi teremt és boldogít.

Szeretet alkotja a világot, szeretet tartja is fenn — szeretet nélkül a pereben összedülne az egész mindenség — hisz önmagunk is megszűntünk volna élni születésünk első percében, ha a szeretet nem karol fel, s nem visz a szeretet forrásához a szívhez, s annak vérével nem tápláltatunk, sőt elpártolt volna az élet, mielőtt élni kezdtünk ha a szeretet nem ápol legelső szentélyében, zsengegésünk zsengegésében. —

Nap a szeretet, mely sugárral körülövedzi az összes mindenséget, s melegével életet ad minden lénynek, még annak is, mely világát kerüli mint a vakandok, mely a föld sötétében üzérkedik, bár sugárinál közvetlen érintésénél enyészettét leli.

A szeretet egyszersmind ősanja minden erényeknek, mert lehet-e erényt képzelni szeretet nélkül?...

A szív talapja a szeretet törzsének, melyből minden erények szétágaznak.

A szeretet többnyire egy két tárgyban él, egy eszme, egy lény, mely bármily parány legyen az összes mindenséghez, az egész világunk még is benne rejlik, mely által egyedül van világunk, életünk, nélküle semmink, ür az egész mindenség.

Innét láthatni, hogy ki szívünk belső szentélyébe könnyelmű, vagy szentségtelen kezekkel betolakodik, s ottan dül — ront, bomázolja, elékteleníti boldogságunk eszményképét, mely előtt imádkozva annyi lelki örömet, megnyugvást és élet nyertünk, megdicsőültünk, nagyobb mérvű kárt okoz, mintha minden egyéb vagyontól megfoszt, melynek különben is szeretetünk eszményképe ad értéket.

(Vége köv.)

TOMA ANDOR.

Hangverseny.

Múlt hó 30-án az unghmegyei gazdasági egyesület által rendezett első műkedvelői hangverseny — valamint a közönség

ritka élvezetét, úgy a fényes eredményt tekintve — a legsikerültebbek egyike volt. A műsorozatot Torday Ede erőteljes hangon, értelmesen s érzésteli lelkesedéssel felolvasott, rövid de velős előbeszédrel nyitotta meg: (a tulsó lapon egészterjedelmében közöljük) az első tapsvihart tehát, melynek ez estvén vége hossza nem volt, ő érdemelte ki. Utána Ujházy Ilma k. lépett a színpadra s már megjelenése is elég volt arra, hogy a közönséget zajos tapsokra ragadja. Két dalt énekelt „le rossignol de foyer” és „ne nézz rám oly szépen” s tartózkodás nélkül kimondjuk, hogy bár igen sokat vártunk a kisasszonytól, de oly nagyszerű hatásra — első föllépte alkalmával — még sem számolhattunk: míg gyönyörű tiszta esengő s iskolázott hangjával a legelfásultabb szívben is nemes felgerjedést idézett elő, addig kellemes szabályszerű arcjátéka, s a lelkesedéstől ragyogó szeméi annyi bájt kölcsönöznek lényének, hogy a hallgatók s nézők egy nagy része tökéletesen elmámorosodott. A virágbokréta miatt, melyekkel elhalmozták, alig tudott kimenni a színpadról. Ezt követő „Rapsodie” Székely Imrétől, zongorán előadva Ambrózy Mariska k. által. Kinek játékáról hazánk nagy zeneművésze Reményi Ede is magasztalólag nyilatkozott, arról elég legyen annyit mondanunk, hogy ez alkalommal is kitünően játszott, s a közönség, mely már több ízben élvezetesen gyönyörködött jeles játékában, nemzeti szalagos koszorúval s számtalan virágbokrétaival jutalmazá teljes elismerése jelül. Alig hangzottak el a tapsok melyekkel A. M. k. játékát kísérték; midőn a közönség viharos éljenzései által fogadtatva, megjelent Orosz Nemes Amália urnő magyar diszruhában; s elszavalá Tóth Kálmán „Szilágyi Erzsébet” című költeményét oly fenséges magasztossággal, oly gyöngéd érzéssel s oly benső megindulással, hogy a közönség Szilágyi Erzsébet nagy lelkét látta visszatükrözve. Egy igen szép babérkoszoru s temérdek virágbokréta hullott a színpad szőnyegére. Az első szakaszt az ungh dala rda fejező be „Bánk bán” borsalával, mely oly lelkesedést idézett elő, hogy egymásután többször kellett ismételni. Ez volt egyik leghatásosabb része a hangversenynek. Második szakasz: Nyitány Hunyady dalműből, zongorán előadva Spitzer Irma k. s Madarassy Mór által, Sp. I. k. gyönyörű játékát már jól ismeri a közönség, s habár M. M. még nem hallatá magát nyilvánosan, de a megyében mint híres zongorázó ismertetvén, biztos élvezetre lehetett számítani, s valóban nem is csalódtunk, mert a siker fényes volt. A taps s virágzáró itt sem hiányzott. — Ezt követő „Unghvári segélydal” ez alkalomra szerzett költemény Thaly Kálmántól; egy fiatal nemes lélek egész hevével, buzditólag, s a kiválóbb helyeken találó hangnyomatékkal, több ízben tapsok által felbeszakítva — szavalá Vezérle Zsigmond. Szerzővel együtt hosszasan éljenzetett. Most ismét Ujházy Ilma k. jelent meg s a „kesergő leányt” az előbbiekhöz hasonló vagy még nagyobb bravourral énekelte, s valóban a közönségnek engedne a t. kisasszony, ha a műkedvelői színelőadásokban is, főleg pedig a népszínművekben részt venne. S minthogy a legközelebbi előadások jövedelmei ugyancsak az alföldiek felségelésére lesznek szentelve — ismervé a t. honleány lelkesedését a közügyek iránt — egy percig se kétkedhetünk a fölött, hogy rövid időn ismét élvezni fogjuk kedves csalóányunk énekét. Ezután Eöry Jenő jelent meg egy kis bodzafa tilinkóval, s azon (változatok normá dalmű s több magyar népdal felett) oly művészi erőt fejtett ki, hogy a színpadról a sok ujrázás miatt nem szabadulhatott. Eöry Jenő nem kapdosta félig a szájába picit hangszerét a la Nagy Jakab, de angol hidegvérűséggel s a legszabatosabb változatokkal oly gyönyörű hangokat csikart ki abból, hogy Nagy Jakab mellette, főleg — a természetes eredetiséget tekintve, csak Kis Jakab lett volna. „Rapsodie” Liszt Ferenctől, előadva Korbay Ferenc zongoraművész által, valódi művészettel. Ismételnie kellett s még akkor is sürgették. A dalárda fejező be az élvezetes műestélyt, a közönség szünni nem akaró éljenzéseitől kísérvé. Ungh megye valóban büszke lehet a dalárda derék ifjaira. Azt felesleges mondanom, hogy a színház megtelt, mert azt a jövedelem (tiszta 292 ft. 20 kr.) eléggé igazolja. Eljenek a lelkes műkedvelők, s éljen a kis Ungh megye — lelkesedésre nézve nagy közönsége.

Értesítés.

A szerednyei közbirtokos urak figyelemzetnek: hogy a f. évi aug. 1. napjától kezdve a regále jövedelmet, már minden közbirtokos megállapított kulcsa szerint élvezheti, s illetőségét hátrahagyandó nyugtája mellett az alól írottnál felvesheti. — Kelt Unghvárt Sept 1. 1863.

Öry Jenő ügyvéd.

Vegyes hírek s ujdonságok.

* A helybeli savanyuvízi fürdő-szobák már tökéletes rendben vannak, de fürdeni csak közönséges vízben lehet, mert az ásványvizet vezető csövezet még elnem készült.

* A múlt hó 30. tartott műkedvelői hangverseny tiszta jövedelme 292 ft 20 kr. a gazdasági egyesület által gyűjtendő vetőmagok elszállítási költségeinek fedezésére fog fordítatni.

* Helybeli lakos Molnár János ur a felebaráti szeretet nemes ösztönétől indítatva, 3 ftot küldött be szerkesztőségünkhöz, az alföldi szűkölködők felségelésére, — kívánsága szerint a gazdasági - egyesület rendelkezése alá adandjuk.

* Városunk főbírája Lyachovics Endre f. hó 1-én kötött boldog házassági frigyét Eötvös Ilonka kisasszonnyal.

* Gusztrinyi Sándor nő ruha szabási műrajztanárnak több tanítványa van városunkban, s már is elismerőleg nyilatkoznak könnyen felfogható tanmodoráról, ajánljuk azok figyelmébe, kik még gondolkoznak vajon tanuljanak-e?

VÁSÁR.

Unghvár. August 30. tartott országos vásárunk igen népes volt; lovakat és szarvas marhákat olesón lehetett venni, mert szűk a takarmány.

Buza köblönkint	—	6—6 ft. 60 kr.
Gabona	—	4—4 ft 40 kr
Tengeri	—	5—5 ft 60 kr.
Árpa	—	3 ft 40—80 kr
Zab	—	2 ft 40—50 kr.
Burgonya	—	2 ft 20 kr.

Lengyel-hagyma temérdek volt, vékája 2 ft 20—40 kr. Az életnemű majd mind elkelt. Időjárásunk: valóságos kánikulai hőség, 10 napóta szárazság.

Kassa. Folyó hó 2. a piaci árak hiteles kimutatása:

Buza pozsonyi mérő	3 f 90 k 4 f 20 k.
Kétszeres " "	2 ft 20—40 kr
Rozs " "	2 ft 60 kr. 3 fr.
Árpa " "	2 ft 30 — 50 kr.
Zab " "	1 ft 30 — 80 kr.
Tengeri " "	3 ft 40 kr. 4 ft.

Hirdetés.

Unghmegye központi főszelegabirósága részéről ezennel közhírré tétetik; hogy Ungvár városában a Teleki utcán 519. szám alatt helyezett néhai Ruttner György örökösének tulajdonához tartozó ház részben a nevezett örökösök közös kívánatuk, részben pedig egy azok közötti kiskoru árva nevében a megyei Törvényszék mint gyámhatóságtól kifolyt engedély következtében közárverés útján eladandó lévén, arra határidőül f. évi szeptember hava 9-ik napja tüzetett ki. —

Mihez is az árverelni kívánók kellő bánat pénzzel ellátva azon megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az árverési feltételek ezen bíróságnál megtekinthetők.

Kelt Unghvárt augusztus 9-én 1863.

MISLINSZKY JÓZSEF
Tettes Unghmegye közp. főszélgja.

Felelős szerkesztő s kiadó-tulajdonos Bánóczy Ferenc.

Unghvárt, Jäger K. betüivel.

Előfizetéseket a „Elvidék” Szeptember-decemberi folyamára 2 forinttal folyvást elfogadunk